

УДК 611/612

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ
СПЕЦІАЛІСТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ I–II РІВНІВ
АКРЕДИТАЦІЇ ЯК ПІДГОТОВКА ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-
МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ВІДПОВІДНИХ КАФЕДРАХ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ III–IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

Ю. Ф. Педанов, О. П. Славута, А. І. Гоженко

*Одеське обласне базове медичне училище,
Одеський НДІ медицини транспорту МОЗ України*

**THE PROBLEMS OF FORMATION OF THE WORLD VIEW OF THE
FUTURE SPECIALISTS IN THE HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS OF I –II ACCREDITATION LEVELS AS A
PREPARATION TO IMPLEMENTATION OF CREDIT-TRANSFER
SYSTEM OF EDUCATION AT THE CORRESPOND DEPARTMENTS OF
THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF III – IV
ACCREDITATION LEVELS**

Yu. F. Pedanov, O. P. Slavuta, A. I. Hozhenko

*Odesa Regional Base Medical College,
Ukrainian Research Institute for Medicine of Transport of MPH of Ukraine*

У статті висвітлені проблеми формування світогляду майбутніх спеціалістів для підготовки з дисциплін “Анатомія і фізіологія людини” та “Патологія” у ВНЗ I–II та III–IV рівнів акредитації.

The article adduces the problems of the world view of the future specialists for preparation on the “Human Anatomy and Physiology” and “Pathology” in the higher educational institutions of the I-II and III-IV levels of accreditation.

Вступ. У комюніке конференції європейських міністрів вищої освіти 28–29 квітня 2009 року, Льовен (Фландрія) та Лювен-ля-Ньов (Валлонія), головними темами було взаємне визнання дипломів та періодів навчання, гармонізація механізмів забезпечення якості вищої освіти. Стикаючись із викликом старіння населення, Європа може досягнути успіху у своїх зусиллях тільки тоді, коли надасть найбільшого розвитку талантам та здібностям усіх своїх громадян та повною мірою вдасться до розвитку навчання впродовж життя і розширення залучення до вищої освіти.

На зустрічі міністрів, які відповідають за вищу освіту у країнах – учасницях Болонського процесу, яка відбувалась 11 – 12 березня 2010 року у Будапешті і Відні, схвалено декларацію та офіційно проголошено створення Європейського простору вищої освіти [1].

Основна частина. В умовах реформування в галузі охорони здоров'я головним завданням у ВМНЗ I–II рівнів акредитації є підготовка молодших медичних спеціалістів, здатних забезпечувати висококваліфіковану допомогу.

Основна мета організації навчального процесу є виконання вимог програм відповідно до Державних стандартів та досягнення високого рівня практичних навичок, формування професійних вмінь.

Студент першого курсу зустрічає труднощі, пов'язані з новими умовами та методами навчання. Високі вимоги до навчального процесу на фоні ознайомчих знань та недостатньої підготовленості до самостійної роботи стають для нього особливо вразливими, що обумовлює порівняно низьку успішність тих, які не змогли швидко адаптуватись до нових умов.

Можна виділити декілька аспектів адаптації.

Перший – дидактичний, який відіграє важливу роль у процесі адаптації до нових умов навчання. Студенти за віком, психологією, світоглядом і життєвим досвідом залишаються учнями старших класів середньої школи. Труднощі пристосування до нових форм навчання значно знижують розумову працездатність студентів, а психологічна невідповідність може сприяти поступовому накопиченню розумової та психологічної втоми. Тому першокурсників необхідно **вчити вчитися**, особливо методів самостійної роботи.

Другий – професійний аспект, який передбачає формування любові до обраної спеціальності, набуття професійних умінь і навичок. Вирішення проблеми потрібно починати з першого курсу – в цей час відбувається процес адаптації до обраної професії. Перш за все, необхідно звертати особливу увагу на фундаментальні положення теоретичної медицини, як-то:

- організм – єдине цільне (саморегуляція, збереження функцій, стійкість);
- єдність організму та середовища (адаптація, мінливість, пристосування);
- нервізм (рефлекси безумовні та умовні);
- гомеостаз (відносно постійний склад внутрішнього середовища – біологічні константи, саморегуляція, пристосувальний характер);
- нейрогуморальна регуляція функцій організму;
- взаємообумовленість структури і функції;
- взаємозв'язок норми та патології.

Подібним положенням тією чи іншою мірою слідували ще до нової ери. Гіппократ (460–377 рр. до н. е.) та його школа створили “Гіппократів збірник” – більш ніж 53 твори, які відображують стан грецької медицини. Автори, крім самого великого лікаря – попередники, сучасники і послідовники [2].

Слідом за ним римський лікар Олександрійської школи Клавдій Гален (130–201 рр. н. е.) написав більше 125 творів і серед них трактат “Про призначення частин тіла людини” і, таким чином, заклав основи фундаментальної анатомії [3].

В епоху Відродження великий анатом Андрій Везалій (1514–1564) опублікував свої дослідження у семи книгах (1538 р.) та “Епітоме” (1543) – витягнення із своїх книг про будову тіла людини – скорочену анатомію для вивчення її в анатомічному театрі, за якою вчилися не тільки в країнах Західної Європи, але й на Русі. Ім'я А. Везалія стало відоме завдяки діяльності товариства вчених ченців, заснованого боярином Ртищевим, який очолював Єпіфаній Славинецький, котрий створив переклад на церковну слов'янську мову [4].

На початку XVII сторіччя англійський лікар Вільям Гарвей (1578–1657) опублікував книгу “Анатомічні дослідження про рухи серця і крові у тварин” (1628) і, таким чином, став засновником нової самостійної науки – фізіології [5].

Друга половина XVIII сторіччя ознаменувалась виданням книг та перекладів вітчизняних вчених.

Професор М. І. Шеїн (1712–1762) – автор “Анатомічного атласу” (1742) та здійснив переклад Л. Гейстер “Скорочена анатомія...” (1757) [6] тощо.

Професор Максимович – Н. М. Амбодик (1744–1812) опублікував “Анатомо-фізіологічний словник” (1783) [7].

Професор М. Х. Пеккен – автор книги (1755–1819) “Фізіологія, або наука про єстество людини” (1788) [8] та ін.

Професор А. М. Філомафитський (1807–1849) видав підручник “Фізіологія...” (1836) [9].

Професор М. І. Пирогов (1810–1881), видатний хірург, заснував нову дисципліну – “Топографічна анатомія” [10].

XIX та XX сторіччя дали світу низку вчених світового масштабу – в тому числі: професор університету Святого Володимира (м. Київ) А. П. Вальтер (1817–1889) видав книгу “Анатомія тіла людини” (1853) та одночасно викладав анатомію в Київському військовому фельдшерському училищі [11].

Професор І. М. Сеченов (1829–1905) – “батько Російської фізіології”, опублікував науковий труд “Рефлекси головного мозку” та “Лекції по фізіології” (1863) [12].

Академік І. П. Павлов (1849–1936) – “старійшина фізіологів світу”, лауреат Нобелівської премії (1904), видав “Лекції про роботу головних травних залоз” (1897), “Лекції про роботу великих півкуль головного мозку”, “Лекції по фізіології” (1927) [13].

Слід зазначити, що світогляд у медиків формується протягом всього життя і тому цей процес повинен продовжуватися далі на старших курсах при вивченні клінічних дисциплін, та після закінчення ВНЗ. У ВНЗ III–IV рівнів акредитації морфофункціональні дисципліни вивчаються більш поглиблено і з високим обсягом, тому у ВНЗ I–II рівнів акредитації більш доцільно засвоювати інтегровану дисципліну “Анатомія і фізіологія людини”, як це рекомендовано нашими пращурами, і вивчаються за кордоном. Тому ми пропонуємо до використання в навчальному процесі “Практичний посібник з анатомії і фізіології людини” (2008) і “Практичний посібник з патології” (2009), на що отримано свідоцтво “Авторське право” [14, 15].

Висновки: 1. Формування світогляду майбутніх спеціалістів у ВНЗ I–II рівнів акредитації починається

ся на першому курсі, коли вивчають морфофункціональні дисципліни.

2. На відміну від ВНЗ III–IV рівнів акредитації, де цей процес провадиться на спеціалізованих кафед-

рах, у ВНЗ I–II рівнів більш ефективним є вивчення інтегрованих дисциплін – “Анатомія і фізіологія людини” та “Патологія”.

Література

1. Будапештсько-Віденська декларація про створення Європейського простору вищої освіти, 12 березня 2010 р.

2. Гиппократ. Избранные книги / Гиппократ ; пер. с греч. проф. В. И. Реднева. – М. – Л. : ГИЗ биол. и мед. лит., 1936. – 736 с.

3. Галлен К. О назначении частей человеческого тела / К. Галлен ; пер. С. П. Кондратьева, под ред. и с примеч. В. Н. Терновского. – М. : Медицина, 1971. – 555 с.

4. Везалий А. Эпитоме / А. Везалий ; пер с лат. и прим. Н. Соколова, вступ. ст. и ред. текста акад. АМН и действ. члена Междунар. акад. истории медицины В. Н. Терновского. – М. : Медицина, 1974. – 103 с.

5. Гарвей В. Анатомические исследования по движению сердца и крови у животных / В. Гарвей ; пер. К. М. Быкова. – М. – Л. : Изд. АН СССР, 1948. – 234 с.

6. Гейстер Л. Сокращенная анатомия все дело анатомическое кратко в себе заключающая / Л. Гейстер ; пер. с лат. на русский Мартином Шееным. – СПб. : Академия наук, 1757. – Т. 1. – 224[40] с. ; Т. 2. – 186[91]с.

7. Максимович-Амбодик Н. М. Анатомико-физиологический словарь / Н. М. Максимович-Амбодик. – СПб. : Тип. морского шляхетского кадетского корпуса, 1783. – 374 с.

8. Пеккен М. Х. Физиология или наука о естестве человеческом / М. Х. Пеккен. – СПб. : Тип. Вильковского и Галченкова, 1788. – 377 с.

9. Филомафитский А. М. Физиология, изданная для руководства своих слушателей / А. М. Филомафитский. – М. : Универс. тип., 1836. – 468 с.

10. Пирогов Н. И. Собрание сочинений : [в 8-ми т.] / Н. И. Пирогов. – М. : Медгиз, 1962. – Т. 8. – 435 с.

11. Вальтер А. П. Анатомия человеческого тела / А. П. Вальтер. – К. : Универс. типогр., 1853. – 550 с.

12. Сеченов И. М. Лекции по физиологии / И. М. Сеченов. – М. : Медицина, 1974. – 232 с.

13. Павлов И. П. Лекции о работе главных пищеварительных желез / И. П. Павлов. – 1897; Лекции по физиологии. – М. – Л. : Академия наук СССР, 1952. – 491 с.

14. Педанов Ю. Ф. Практическое пособие по анатомии и физиологии человека / Ю. Ф. Педанов ; под ред. А. И. Гоженко. – Одесса : Астропринт, 2008. – 52 с.

15. Педанов Ю. Ф. Практическое пособие по патологии / Ю. Ф. Педанов ; под ред. А. И. Гоженко. – Одесса : Астропринт, 2009. – 36 с.